חובל בחבירו נמי א"כ בטלת [1]לא יוסיף פן יוסיף עדים זוממין נמי א"כ בטלת [2]והיה אם בן הכות הרשע אלא עדים זוממין אפשר לקיומה בבן גרושה ובן חלוצה חובל בחבירו נמי איבא לקיומה כגון שהכהו הכאה שאין בה שוה פרוטה אחותו נמי איבא לקיומה באחותו בוגרת (ו) אמר לך ר' יוחנן האי תחת אשר עינה מיבעי ליה לכדאביי ו)דאמר אביי אמר קרא [3]תחת אשר עינה האי תחת אשר עינה מכלל דאיכא בושת ופגם ועולא נפקא ליה מדרבא דאמר רבא אמר קרא [3]ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף הנאת שכיבה חמשים מכלל דאיכא בושת ופגם רבי [3]אליעזר אומר עדים זוממין ממונא משלמי ומילקא לא לקי משום [8]דלאו בני התראה נינהו אמר רבא תדע ניתרי בהו אימת ניתרי בהו מעיקרא [3]אמרי אישתלין ניתרי בהו בשעת מעשה פרשי ולא מסהדי ניתרי בהו לבסוף מאי דהוה הוה מתקיף לה אביי וניתרי בהו בתוך כדי דבור מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא וניתרי בהו מעיקרא ונרמז בהו רמוזי הדר אמר אביי לאו מילתא היא דאמרי אי סלקא דעתך עדים זוממין צריכין התראה כי לא מתרינן בהו לא קטלינן להו מי איכא מידי דאינהו בעו קטיל בלא התראה ואינהו בעו התראה הא בעינן [4]ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו וליכא מתקיף לה רב סמא בריה דרב ירמיה אלא מעתה בן גרושה ובן חלוצה דלא מכאשר זמם קא מיתרבי ליבעי התראה [9]אמר קרא [5]משפט אחד יהיה לכם [g]משפט השוה לכולכם רב שישא בריה דרב אידי אמר חובל בחבירו נמי ממונא משלם ומילקא לא לקי מהכא [6]וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה ואמר רבי אלעזר [7]במצות שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב [7]ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש היכי דמי אי דלא אתרו ביה אמאי מיקטיל אלא פשיטא דאתרו ביה [9]ג[g]ומותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל ואמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יענש מתקיף לה רב אשי ממאי דמותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר הקל דלמא לא הוי אם תמצא לומר הוי ממאי דמיתה חמורה

דלמא

אלא אפשר לקיומי בבן גרושה או בבן חלוצה. ומ"ת ממאי נקו מעדות דבן גרושה הא הוי עדות שאין אתה יכול להזימה ויש לומר דלא מצינן עדות שאין אתה יכול להזימה במעידין על הטרפה דמי אפשר לקיומי בשום דבר לא במיתה ולא במלקות דגברא קטילא בעו למיקטל אבל הכא נתקיימה הזמה במלקות (ו): **מיבעי ליה לכדאביי.** ומ"ת תאמר כיון דמיטרין תחת להך דרשה מ"מ מנא לן מיטב וי"ל דילף מנתינה מ"מ מכסף:

ועולא נפקא ליה מדרבא. מסמע דרשת סבר כעולא דרבי יוחנן גופיה הוה דריש כעולא מי לאו משום דמיבעי ליה לכדאביי וקשה לרשב"ג (ב"מ נא. ושם) משמע בהדיא דסבר כרבי יוחנן גבי מוסס פרה ודש בה לוקה ומשלם דמוקי לה מדבי כרבי מאיר ורבנן אמר לעולם כרבנן ואתנן מסרה תורה אפי' בא על אמו פיזום ומשלם לנאת ידי שמיס משמע דבדין לוקה ואינו משלם ומאי דפריס' לעיל דלמסקנא דווקא בהני תלת אית ליה לעולא דממונא משלם ולא לקי מאי שפיר דבעלמא סבר כרבי יוחנן לוקה ואין משלם כדדריס רבי יוחנן ומסיק ליה מדרבא יכנו:

ניתרי בהו מעיקרא בו'. ומ"ת תאמר מיפוק ליה דהוי התראת ספק דאין אנו יודעין אם מעידים שקר ויש לומר דהתראת ספק לא הוי אלא כגון אלו תורין שמתו בשעת מעשה דמיתרי בהו ואפילו הכי מקטלינן להו דכיון דאיכא עדות שאין אתה יכול להזימה אלא שמעידים שקר הרי הן כמזימין זה את זה והכי מסקינן בסנהדרין (דף ג:) מוקמינן לה בעדים זוממין ופרכינן **חובל בחבירו.** דעל כרחך בממון גילון מקמי בטלת נמי דלמא יוסיף פן יוסיף אלא שהורה לזכות את חבירו: **והיה אם בן הכות.** במסכת מכות (דף ג:) מוקמינן לה בעדים זוממין: **אלא.** על כרחך כיון דרבייה קרא למתלומין איכא למיקם לעונש מלקות דלמא דילמא במעידין על הטרפה אי אפשר לקיומי בשום דבר לא במיתה ולא במלקות דגברא קטילא בעו למיקטל אבל הכא נתקיימה הזמה במלקות (ו): **מיבעי ליה לכדאביי.** ומ"ת תאמר כיון דמיטרין תחת להך דרשה מ"מ מנא לן מיטב וי"ל דילף מנתינה מ"מ מכסף:

ועולא נפקא ליה מדרבא. מסמע דרשת סבר כעולא דרבי יוחנן גופיה הוה דריש כעולא מי לאו משום דמיבעי ליה לכדאביי וקשה לרשב"ג (ב"מ נא. ושם) משמע בהדיא דסבר כרבי יוחנן גבי מוסס פרה ודש בה לוקה ומשלם דמוקי לה מדבי כרבי מאיר ורבנן אמר לעולם כרבנן ואתנן מסרה תורה אפי' בא על אמו פיזום ומשלם לנאת ידי שמיס משמע דבדין לוקה ואינו משלם ומאי דפריס' לעיל דלמסקנא דווקא בהני תלת אית ליה לעולא דממונא משלם ולא לקי מאי שפיר דבעלמא סבר כרבי יוחנן לוקה ואין משלם כדדריס רבי יוחנן ומסיק ליה מדרבא יכנו:

ניתרי בהו מעיקרא בו'. ומ"ת תאמר מיפוק ליה דהוי התראת ספק דאין אנו יודעין אם מעידים שקר ויש לומר דהתראת ספק לא הוי אלא כגון אלו תורין שמתו בשעת מעשה דמיתרי בהו ואפילו הכי מקטלינן להו דכיון דאיכא עדות שאין אתה יכול להזימה